

Strategische Adviesraad internationaal
Vlaanderen
p/a Boudewijngebouw
Boudewijnlaan 30 bus 80
1000 Brussel

De heer Geert Bourgeois
Vlaams Minister van Bestuurszaken, Buitenlands
Beleid, Media en Toerisme
Boudewijnlaan 30 bus 10
1000 Brussel

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk Advies 2008/5	bijlagen
vragen naar / e-mail Eva Haeveryans eva.haeveryans@iv.vlaanderen.be	telefoonnummer 02 553 54 64	datum 19 maart 2008	

Betreft: Briefadvies over het ontwerp van decreet houdende instemming met de stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Montenegro, anderzijds, ondertekend in Luxemburg op 15 oktober 2007, en over de bijhorende memorie van toelichting

Mijnheer de minister,

Op vrijdag 15 februari 2008 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het ontwerp van decreet houdende instemming met de stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Montenegro, anderzijds. De Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: "de Raad") ontving op 20 februari 2008 per brief de adviesaanvraag. Op zijn vergadering van 19 maart 2008 heeft de Raad het onderhavige advies in de vorm van een briefadvies goedgekeurd.

Sinds medio jaren 1990 houdt de Europese Unie (EU) er een politiek op na die erop gericht is de landen van de Balkan naar zich toe te halen. Daartoe moeten ze eerst doorheen een stabilisatie- en associatieproces gaan dat de basis legt voor een toekomstige toetreding tot de EU. Montenegro is het vierde Balkanland, naast Kroatië, Macedonië en Albanië, waarmee de EU en haar lidstaten een Stabilisatie- en Associatieovereenkomst (SAO) sloten. Dat de onderhavige SAO een gemengd karakter naar Belgisch recht heeft, werd op 19 december 2006 vastgelegd tijdens de vergadering van de Werkgroep "gemengde verdragen" (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB). Er worden bevoegdheden uitgeoefend van zowel de federale overheid als van de gemeenschappen, de gewesten en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Belangrijke doelstellingen van de SAO vormen onder meer de politieke dialoog, de verbetering van de regionale samenwerking, de bevordering van markteconomie en vrije handel, en samenwerking op een groot aantal beleidsdomeinen, waaronder bijvoorbeeld justitie, cultuur, onderwijs, toerisme, milieu, lokale en regionale ontwikkeling. Bij deze laatste merken we een aantal beleidsdomeinen op die tot de rechtstreekse bevoegdheid behoren van de deelstaten van de Belgische federatie, zoals onder meer cultuur, onderwijs, toerisme. De samenwerking tussen de EU en de Balkanlanden voltrekt zich op domeinen waarin ook Vlaanderen actief is.

Het is van groot belang voor de EU dat de Balkan wordt gestabiliseerd. De vestiging van een stabiele politieke orde gebaseerd op beginselen van democratie, rechtsstaat en goed bestuur, de versterking van de economie en van het sociale weefsel en de eerbiediging van de mensenrechten zijn noodzakelijke stappen in de richting van een stabiel, vredelievend en humaan Europa. Door de correcte naleving van de stabilisatie- en associatieovereenkomsten wordt het pad geëffend voor de Balkanlanden om toe te treden tot de EU. Wanneer dit Europese perspectief werkelijkheid wordt, kunnen we stellen dat de Europese Unie

en het Europese continent bijna volledig samenvallen en één geheel vormen. De SAO met Montenegro moet deze jonge staat helpen bij het overwinnen van groeipijnen waarmee een recent (2006) verworven onafhankelijkheid gepaard gaat. Het dient als een signaal naar de jonge Balkanstaat toe dat het de EU menens is met het verlenen van politieke en economische steun opdat hij in de toekomst deel kan uitmaken van de politieke gemeenschap die de EU is.

De Raad merkt op dat die toetreding nog niet voor morgen zal zijn. Ten eerste geeft het in november 2007 gepubliceerde voortgangsrapport over het kandidaat-lidmaatschap van de EU aan dat Montenegro nog veel werk voor de boeg heeft op het gebied van corruptiebestrijding, hervorming van het rechtsapparaat, leefomstandigheden van vluchtelingen, gestegen energieprijzen, gestegen loonkosten, etc. Van de zeven landen die lid willen worden van de Europese Unie heeft thans enkel Kroatië de nodige politieke en economische hervormingen doorgevoerd om binnen drie tot vijf jaar tot de Unie toe te treden.¹ Naast de vraag naar het "klaar zijn" van het betrokken kandidaat-lid voor EU-lidmaatschap is er de in de publieke opinie bestaande "uitbreidingsmoeite". Een peiling van Eurobarometer in juni 2007 wijst uit dat in de 15 'oude' lidstaten een verdere uitbreiding slechts bij 43% van de bevolking op steun kan rekenen, met als dieptepunten Luxemburg (25%), Oostenrijk (28%) en Frankrijk (32%). Bovendien is de vraag gerezen naar het absorptievermogen van de Unie en haar huidige lidstaten. Doordat een aantal nieuwe lidstaten moeite hebben om te voldoen aan de verplichtingen van het lidmaatschap heeft de EU meer tijd nodig dan verwacht om de laatste mega-uitbreiding te verwerken. Een en ander kan ertoe leiden dat kandidaat-lidstaten langer zullen moeten wachten en aan strenge(re) criteria zullen moeten voldoen. Bovendien moet ook de Unie zelf de nodige hervormingen implementeren om ervoor te zorgen dat haar werk niet stagneert bij een volgende uitbreiding; de Raad verwijst hiervoor naar zijn advies 08/04 van 20 februari 2008 over het Verdrag van Lissabon. In het licht van deze terughoudendheid circuleren diverse bestaande en mogelijk toekomstige formules voor landen met lidmaatschapsaspiraties of -perspectieven.²

In de Balkan zelf heeft de reputatie van de Unie inmiddels enige schade opgelopen. De Raad signaleert in dit verband de lange interne crisis die de Unie verdeelde over het Grondwettelijk Verdrag. Recenter leidde de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo tot een tempering van het enthousiasme voor de Unie in verscheidene Balkanlanden. Om dit tegen te gaan, lanceerde de commissaris voor uitbreiding Olli Rehn onlangs 'people-to-people' initiatieven –goed voor vier miljard euro tussen 2007 en 2011- die de bevolking "vertrouwd moeten maken met de EU".

Gezien het belang van de stabilisatie- en associatieovereenkomsten die de EU en haar lidstaten sluiten met de Balkanlanden en aangezien de daarin vervatte samenwerking ook slaat op domeinen waarvoor het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap bevoegd zijn, en gezien het belang dat Vlaanderen hecht aan een goede samenwerking met de Westelijke Balkan zoals blijkt uit de Vlaamse Beleidsnota Buitenlands Beleid en Internationale Samenwerking 2004-2009 en de projecten die Vlaanderen ondersteunt in Centraal- en Oost-Europa, sluit de Raad zich aan bij het ontwerp van regeringsbeslissing.

Hoogachtend,

(getekend)

Prof. dr. Jan Wouters
Voorzitter

¹ Zie ook <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/07/446&format=HTML&aged=0> en http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2007/nov/montenegro_progress_reports_en.pdf en http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2007/nov/strategy_paper_en.pdf

² Het Europese Nabuurschapsbeleid voor de oostelijke buurlanden van de Unie, een Partnerschaps- en Samenwerkingsakkoord met Rusland, het partieel lidmaatschap, geprivilegieerd partnerschap, EER+, het Verbrede Geassocieerde Lidmaatschap, Graduele Integratie, het Junior Lidmaatschap en het ENP+. Zie J. Rood e.a., "Van EU-partnerschap tot -lidmaatschap; veel etiketten voor één envelop", *Internationale Spectator*, nr. 9, september 2007. http://www.internationalespectator.nl/2007/20070900_is_art_rood.pdf